[Entrevista] Irantzu Varela: 'Preparem-nos per un món on les fronteres de gènere es dilueixin i puguem construir la nostra identitat sense càrregues'

La periodista i coordinadora de l'espai feminista Faktoria Lila Irantzu Varela ha plantejat el concepte del gènere com a frontera aquest diumenge en la seva conferència al 34è Curs d'Estiu de la Universitat de la Pau (Unipau). Varela ha defensat que 'totes les fronteres són inventades però semblen naturals' i que el gènere com a frontera 'és la idea que com a societat assumim què és un home, què és una dona i que només existeixen homes i dones'. Una idea que, segons ha explicat la periodista, es troba qüestionada per una societat que s'ha de preparar per 'viure en un món on les fronteres de gènere es dilueixin i puguem construir la nostra identitat sense aquesta càrrega repressora de ' tu has de ser així perquè la masculinitat o la feminitat ho diu'. Cugat Mèdia l'ha entrevistada.

Com definiries les fronteres de gènere?
El que he plantejat és que totes les fronteres són inventades. Des de les fronteres físiques amb els seus militars i exèrcits fins a les que construïm en altres estructures i àmbits socials. El gènere com a frontera és la idea que com a societat assumim què és un home, què és una dona i que només existeixen homes i dones. Això està en qüestió ara mateix, tant filosòficament com a la vida diària. La idea que la masculinitat i feminitat són essencials, naturals i immutables ha quallat molt a la societat, però cada dia està més clar que és una construcció. I, a més, és una construcció que, com totes les fronteres, està interessada que l'ordre social es mantingui tal com està perquè tothom estigui ordenat al seu lloc fent el que se suposa que ha de fer. Si qüestionem les fronteres físiques, qüestionem que les persones no es poden moure però els capitals sí, doncs també anem a qüestionar la identitat de gènere.

Quin interès té el poder en delimitar les fronteres de gènere?
Per reproduir un sistema de poder fa falta que sigui el més estructurat i ordenat possible. Que tothom sàpiga on ha d'estar i el que ha de fer sense qüestionar-se res. La sociologia ha demostrat que les persones tenim una pulsió que és la de la llibertat de fer el que el nostre cos ens demana, però també tenim una pulsió de ser acceptats per la societat. La societat ens exigeix amb les lleis, amb la repressió i amb la violència comportar-nos d'una manera. Les normes socials, però, també ens exigeixen d'una manera molt més subtil saber el que s'espera de nosaltres i actuar en conseqüència per ser acceptades. Si no ho fas, reps un càstig. Si ens poséssim tots a fer el que ens donés la gana amb la nostra identitat de gènere, l'orientació sexual i les pràctiques sexuals segurament seria molt divertit, però molt revolucionari. La gent començaria a qüestionar l'heterosexualitat, l'heteronorma, la masculinitat i la feminitat. El sistema necessita que estiguem organitzats, reproduint-nos monògama i heterosexualment perquè tot segueixi igual.

Irantzu Varela durant la conferència / Foto: Cugat Mèdia

Durant la conferència has parlat del concepte de 'sexopolítica'.
A quest concepte és de Paul Preciado, que és un filòsof queer que ha treballat molt sobre aquests conceptes que

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/noticies/societat/144648.html

Copyright 2024 Cugat.cat

sonen abstractes però que plantegen que la identificació de gènere, les pràctiques sexuals i quins genitals tens i si es corresponen o no amb la identitat que tu sents són qüestions clau a la política. Tot aquest auge de l'extrema dreta obsessionada amb la ideologia de gènere, amb l'homosexualitat i amb què diferents pràctiques es mantinguin en la privacitat demostren que això està a l'agenda política. Ara ens estem plantejant que, per alguna raó, el sistema està fent 'sexopolítica' en el sentit que l'importa el que tenim entre les cames, el que té entre les cames la gent i amb qui tenim pràctiques sexuals. I és clar que l'importa. Li ha importat tota la vida. El que passa és que ara les persones que no responem a allò que és la normalitat fa ja dècades que estem volent els mateixos drets que la resta de la gent independentment del que fem amb els nostres cossos. No volem, com diuen els feixistes, fer-ho a les nostres cases. Jo a casa meva faré per descomptat el que vulgui, però també vull poder-ho fer en llibertat i que es legisli com si a mi no em passés res estrany. És una qüestió que ha estat sempre a l'agenda, el que passa és que abans ho marcava qui posava les normes.

Creus que aquests moviments seguiran creixent o el sistema sabrà com aplacar-los?
Això és imparable. Crec que és imparable de la mateixa manera que ho han estat la conquesta dels drets de la humanitat. Per molt que estiguem en un sistema capitalista que ens explota i que les diferències entre rics i pobres són brutals, hi ha conquestes de drets que estan avançant, encara que a vegades costi tenir una perspectiva optimista. Hem d'estar sempre pendents, com deia Simone de Beauvoir, perquè els drets de les dones i dels col·lectius vulnerables sempre estan en qüestió, però crec que estem en una societat que ho anirà entenent. Crec que acabarem abolint la idea del que és normal, i serà una època molt millor.

Irantzu Varela durant la conferència / Foto: Cugat Mèdia

Ara que aquests moviments estan més en auge, també han nascut moviment totalment oposats d'extrema dreta.
Sempre han existit. El que passa és que fa uns anys les persones que sortien al carrer a reivindicar els seus drets eren molt poques. Ara som milers i centenars de milers i molestem més, per tant la reacció és més visible. Les persones feixistes que tot el que no sigui blanc, heterosexual i com Déu mana els hi molesta han existit sempre. La realitat és que ara estem sortint al carrer massivament dient que no passaran. Són més visibles, però també és molt més visible la lluita.

A la conferència has defensat que totes les fronteres són inventades però totes semblen naturals. Passa també amb les de gènere?
Quan una persona té clares quines són les fronteres del seu poble i la seva terra, no és perquè hi hagi un riu o una muntanya, sinó perquè té la sensació que comparteix una identitat col·lectiva gairebé essencial que, a vegades, pot resultar romàntica i ideal. Té sentit que les persones que comparteixen una comunitat comparteixin el que han consensuat. Però no existeixen fronteres naturals o geogràfiques ni tampoc entre unes identitats i les altres. Són fronteres clarament construïdes, si no quin sentit tindria que ara cada vegada més gent es reconegui com a bisexual, gay o lesbiana? De sobte hi ha hagut una mutació a la naturalesa? No, hem generat un clima de llibertat en el qual la gent se sent més lliure per definir la seva orientació sexual i per definir que té un conflicte amb la masculinitat o la feminitat. Aquesta idea que totes les dones naixem dones perquè tenim vagina i els homes el mateix està en qüestió. Pot ser encara en cercles molt petits, però el gènere està en disputa. Hem d'estar preparades per viure en un món on les fronteres de gènere es dilueixin i puguem construir la nostra identitat sense aquesta càrrega repressora de ' tu has de ser així perquè la masculinitat o la feminitat ho diu'.

Irantzu Varela durant l'entrevista / Foto: Cugat Mèdia

Per diluir aquestes fronteres has explicat que cal lluitar contra el discurs de les diferències.
Totes les desigualtats estan legitimades per una diferència. És el discurs de: jo sóc normal, per tant em pua

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/noticies/societat/144648.html

Copyright 2024 Cugat.cat

comportar amb normalitat'. La normalitat sempre és blanca, paia, heterosexual i 'cis', mentre que la gent 'rara' només volen molestar. Si et consideres normal, dóna-li una volta, perquè segurament estàs ocupant un privilegi. Com diu Preciado, 'si no sents la violència, segurament l'estàs exercint'. Jo m'he atrevit a donar-li una volta i dir, 'si no sents l'opressió, segurament és perquè l'estàs exercint. Si et creus normal, segurament estàs exercint discriminacions sobre persones amb l'excusa de la diferència.

Has proposat el feminisme interseccional com a solució a tota classe de fronteres.
El feminisme, com a teoria política, com a moviment social i com a forma de vida està fent un treball d'evolució, d'autocrítica i d'incorporar discursos que abans estaven més al marge. S'estan incorporant discursos i pràctiques per entendre que el gènere no és la pitjor de les opressions. Nosaltres fa dècades que diem als nostres companys homes que la de classe no és la pitjor de les opressions, i la de gènere tampoc. Hi ha un munt de sistemes d'opressió que entren en intersecció i que a algunes persones els hi afecten molts d'ells. S'ha de treballar perquè el feminisme sigui la lluita contra tota forma d'opressió. Estem descobrint que vivim en un sistema que necessita múltiples subsistemes d'opressió, i cal lluitar contra tots a la vegada. Per això és feminisme interseccional i ens estem convertint en l'enemic d'aquells a qui els agraden totes les formes d'opressió. La dreta, l'ultradreta i el feixisme veuen al feminisme i al col·lectiu LGTBI com el principal enemic, perquè som qui està dient que aquest sistema ens explota per tots els costats, que anem a desmuntar-lo per construir-ne un sense opressions.

Noticia disponible a https://www.cugat.cat/noticies/societat/144648.html

Copyright 2024 Cugat.cat